

van het jaar zowel op de transportsector¹ als op die van de productie van steenkool en staal de eerste grote moeilijkheden gingen voordoen.² Die moeilijkheden hadden evenwel geen onmiddellijk effect: elke wapenfabriek beschikte over grote hoeveelheden grond- en hulpstoffen en het mocht dan waar zijn dat de daling van de steenkool- en staalproductie welke zich in het laatste kwartaal van '44 ging aftekenen, betekende dat de Duitse wapenproductie in de loop van het eerste kwartaal van '45 óók zou gaan dalen, omstreeks de jaarswisseling was bij de Duitse strijdkrachten bepaald nog geen sprake van een tekort aan wapens.³

Hoe die strijdkrachten te gebruiken?

Hitler besefte dat hij geen schijn van kans meer had, de oorlog te winnen – de enige hoop die hem restte was dat zich te eniger tijd zulk een mate van verdeeldheid zou gaan voordoen tussen de Sowjet-Unie enerzijds en de Verenigde Staten en Engeland anderzijds dat hij zich met zijn regime op de een of andere wijze (hoe, was niet te voorzien) zou kunnen handhaven. Zijn strategie was er op gericht, tijd te winnen; ze was defensief. Wel te verstaan: een strategisch defensief sluit offensieve operaties niet uit. Het komt in een oorlog aan op het breken van de *wil* tot volhouden bij de tegenstander. Dat hem dat bij de Sowjet-Unie zou gelukken, achtte Hitler uitgesloten, maar wat de Verenigde Staten en Engeland betrof, hield hij het voor mogelijk dat zich, als hij hun strijdkrachten in West-Europa een zware nederlaag zou toebrengen, bij

¹ In '43 konden de Duitse spoorwegen gemiddeld per dag 139 000 goederenwagons laten rijden, in januari '45 nog maar 70 000. ² In het Ruhrgebied daalde de steenkoolproductie van 32 mln ton in het eerste kwartaal van '44 tot 18 mln ton in het laatste (cijfers voor heel Duitsland: 71 mln ton, resp. 45 mln ton) en doordat er minder steenkool was, kon er ook minder staal worden geproduceerd: in het Ruhrgebied daalde de productie van 3,4 mln ton in het eerste kwartaal van '44 tot 1,5 mln ton in het laatste (cijfers voor heel Duitsland: 9,2 mln ton, resp. 3,9 mln ton). ³ In sommige opzichten waren de Duitse wapens ook nog steeds kwalitatief beter dan de Geallieerde; dat gold met name voor de Duitse tanks. De *Luftwaffe* kreeg bovendien in de loop van de zomer van '44 de beschikking over straaljagers, welker snelheid: ca. 1 000 km per uur, veel groter was dan die van de Geallieerde toestellen die met propellermotoren vlogen. Ruim 500 van die straaljagers werden vóór het einde van '44 aan de *Luftwaffe* overgedragen maar hoeveel van die toestellen operationeel zijn ingezet, is niet bekend. Waar het tot die inzet kwam, bleek hij niet effectief te zijn in de mate die Hitler had verwacht: de afweerwapens van de Geallieerde eskaders waren te sterk.

Wij vermelden in dit verband dat Duitsland voor de strijd ter zee een nieuw type *U-Boot* had ontwikkeld dat met zijn grotere snelheid de Geallieerde afweer voor ernstige problemen zou hebben gesteld, maar boten van dat nieuwe type waren nog niet in gebruik genomen toen Duitsland capituleerde.